Uniformiteit is de gangbare norm, maar diversiteit is de ambitie!

Ondanks de nog korte trend van divers toepassen in laanbeplanting, overwegend positief effect ziekte- en plaagdruk waarneembaar

In dit Boomzorg-nummer is het thema van de Bomenmonitor 'diversiteit'. Boomzorg was benieuwd hoe u als beheerders hier vandaag de dag mee bezig bent. Welke eventuele problemen of weerstanden voorziet u bij meer divers aanplanten?

Auteur: Santi Raats

Er wordt de laatste jaren weldegelijk steeds meer groenvariatie aangeplant in de openbare ruimte en in laanbeplanting. Soms slechts hier en daar, maar soms ook al op veel plaatsen. Volgens de respondenten die meededen aan de enquête zijn er nog meerdere hobbels op de weg naar het diversiteitdoel te bespeuren, zoals de landschapsontwerper en het groenonderwijs. De helft van de ondervraagden kan nog niet zeggen of diversiteit een verlagend effect heeft op de ziekte- en plaagdruk in het groen, wat voor de meesten wel het hoofdmotief is om te diversifiëren. Mogelijk komt dit doordat de periode dat men extra divers aanplant nog te kort is. Uit de overige reacties blijkt echter al wel een overwegend positief resultaat op ziekte- en plaagdruk.

Respondenten

In de korte tijd dat de enquête online staat, heeft Boomzorg-redactie heel veel reacties ontvangen. Kennelijk is diversiteit in de openbare ruimte en in straat- en laanbeplanting een onderwerp dat behoorlijk leeft, in elk geval onder beheerders (65 procent) en adviseurs (35 procent).

Al veel extra diversiteit

Niet alleen is het onderwerp actueel, ook zijn beheerders al behoorlijk afwisselend aan het aanplanten: 42 procent vertelt dat zij hier en daar al extra diversiteit toepassen en maar liefst 36 procent beweert al op veel plaatsen aan het diversifiëren te zijn.

Diversiteit om ziekte en plagen te beheersen

Respondenten kunnen meerdere motieven hebben om extra divers aan te planten. In bijna de helft van de gevallen zijn de twee meest genoemde redenen het gevaar voor overlast door ziekten en plagen en esthetische overwegingen (28 procent). Klaarblijkelijk is de smaak bij gemeenten aan het veranderen van strakke, monotone lanen naar lanen met meer afwisseling. 17 procent van de ondervraagden houdt rekening met een veranderend klimaat en wil om die reden ook andere, nieuwe soorten en cultivars uitproberen.

Invloed landschapsarchitect op diversiteit

De stelling *'De landschapsontwerper vindt diversiteit niks en kiest voor strak en uniform'* kan rekenen op ongeveer gelijk verdeelde reacties, variërend van 'helemaal mee eens' tot 'niet echt mee eens'. Het valt op dat weinigen, slechts 5 procent, volmondig zeggen: 'Daar ben ik het helemaal niet mee eens, want de landschapsontwerper houdt wél van diversiteit'.

'De landschapsontwerper heeft niet genoeg sortimentskennis voor diversiteit.' 66 procent van de ondervraagden vindt dat deze stelling hout snijdt, een kwart is neutraal en 1 op de 10 is het er 'niet echt mee eens'.

Beheerkennis en gemeentetijdgeest als invloed op diversiteit

Grappig is dat het grootste deel van de respondenten, bestaande uit beheerders, zich duidelijk capabel genoeg acht om diversiteit te kunnen managen als het gaat om aanplant en snoei-/onderhoud van een divers bomen- of groenbestand: bijna de helft van de ondervraagden zegt direct op de stelling *'Diversiteit zorgt voor problemen met beheer: uniform beheer is simpeler'* dat hij of zij het er absoluut niet mee eens is. Daar bovenop is 34 procent het er 'niet echt mee eens'. 21 procent heeft wel het idee dat er door meer diversiteit beheerproblemen zouden ontstaan bij gemeenten.

Technische (snoei)kennis bij boombeheerders en boomverzorgers is niet goed genoeg voor diversiteit'. 56 procent, ofwel meer dan de helft, is het hier niet of niet helemaal mee eens. 14 procent spreekt zich niet uit over deze stelling en bijna een derde vindt dat in deze uitspraak wel enige waarheid, of hele waarheid, zit.

'Een stelling die op verdeelde steun kan rekenen onder alle antwoordopties, is *'De tijdgeest van modernisme en grootschaligheid domineert nog binnen de gemeente.'* 8 procent is het hier helemaal mee eens, 40 procent een beetje mee eens, dus opgeteld bijna de helft, maar even zo goed is 24 procent is het er niet echt mee eens en 8 procent helemaal niet. 17 procent heeft hierover geen mening.

De mening van de burger over diversiteit

'Diversiteit zorgt voor weerstand bij de burger, deze vindt het niks' wordt gek genoeg door bijna de helft van de ondervraagden (46 procent) onderschreven maar door 39 procent afgewezen. 1 op de 10 ondervraagden is neutraal. Een duidelijk algemeen beeld voor Nederland over de voorkeur van burgers komt uit deze reacties dus niet naar voren.

Diversiteits- en sortimentskennis groenonderwijs

Waar wél een veelzeggende reactie uit naar voren komt, is de stelling *'Het groenonderwijs besteedt niet genoeg aandacht aan diversiteit'.* Ondanks het feit dat 38 procent geen uitspraak doet over deze stelling, vindt opgeteld 47 procent dat de stelling klopt. 15 procent vindt dat de stelling niet echt klopt. Martin Tijdgat, boom- en groenbeheerder van de gemeente Wijdemeren, zegt daarover: 'Er is vrijwel geen enkel contact tussen het (hogere) groene onderwijs en boomkwekerijen. Ontwerpers, werkvoorbereiders en groenbeheerders in opleiding hebben geen idee wat er op een boomkwekerij gebeurt en wat voor nieuw en beter sortiment daar nu aanwezig is, nog afgezien van het fenomeen dat de ondergrondse eisen voor 'de juiste boom op de juiste plaats' bij de meeste ontwerpers, werkvoorbereiders en (groen)beheerders niet goed bekend zijn. Ik heb daar wel over gesproken met docenten van de opleidingen van Wageningen, Velp en Den Bosch. Die nemen hun studenten niet mee de kwekerijen op, terwijl ik weet dat goede boomkwekers daar wel voor in zijn.'

Beheerders achten zich capabel genoeg om extra diversiteit te managen

De rol van de kweker

Je zou kunnen zeggen dat de mate van diversiteit volgens de meeste respondenten niet afhangt van de kwaliteit en hoeveelheid voorlichting op de kwekerij of aan het gebrek aan aanbod bij de kweker. Met de stelling *'De voorlichting van de kweker over diversiteit is niet goed genoeg* is opgeteld 45 procent het in elk geval niet echt eens en een kwart is neutraal. 29 procent is het ermee eens of helemaal eens. Ton van Oostwaard, groenbeheerder bij de gemeente Amstelveen, heeft sortiment en monumentale bomen als hobby. 'Extreem veel of weinig sortimentskennis bij de respondent beïnvloedt mogelijk de reactie op de stelling: als een respondent veel sortimentskennis heeft, communiceert deze wellicht makkelijker en vaker met de kweker en kan hij of zij tevreden zijn over de kwekersvoorlichting. Als een respondent weinig kennis heeft van sortiment loopt de communicatie met de kweker mogelijk minder vlot.'
83 procent is het niet echt of helemaal niet eens met de stelling *'Het aanbod bij de kweker is niet afwisselend genoeg'.* 4 procent geeft aan het aanbod bij de kweker wél te monotoon vinden.

Toepassing

Op de vraag *'Hoe varieert u in een laan?'* waren meerdere antwoorden mogelijk. Door 41 procent

Martin Tijdgat, gemeente Wijdemeren.

Fons van Kuik, PPO.

wordt gevarieerd met meerdere geslachten, door 40 procent met meerdere soorten en cultivars en door 19 procent met 'steeds één geslacht, één soort'.

Op de vraag *'Waar maakt u gebruik van in de keuze van nieuwe geslachten en soorten'* waren meerdere antwoorden mogelijk. Die werden alle ongeveer gelijk verdeeld gekozen: 21 procent kiest uit catalogussen van leveranciers, 19 procent gaat naar de kwekerij, 18 procent bezoekt websites zoals straatbomen.nl, 17 procent laat zich adviseren en 25 procent zegt dat zijn of haar eigen sortimentskennis groot genoeg is. De respondenten vinkten allemaal minstens twee antwoorden aan, maar de meesten drie of vier. Hieruit blijkt dat de respondenten van mening zijn dat er meerdere wegen naar Rome leiden als men zich oriënteert op nieuwe geslachten en soorten.

Effect

Maar liefst 41 procent kan zich geen mening vormen over de vraag of de probleemdruk van ziekten en plagen minder wordt sinds de respondent zelf meer diversiteit toepast. Wellicht is dit omdat diversiteit nog niet lang genoeg op grotere schaal wordt toegepast om er al echte uitspraken over te kunnen doen. Een kwart van de ondervraagden ziet enige verbetering in de situatie wat betreft ziekten en plagen, en 15 procent zegt dat de ziekte- en plaagdruk absoluut minder wordt in zijn of haar gemeente. 13 procent is het niet echt met de stelling eens en 6 procent ziet nog helemaal geen effect op de plaag- en ziektedruk nadat er extra diversiteit is toegepast. Het kamp 'wel effect' is dus wat groter dan het kamp 'geen effect'. Fons van Kuik van PPO, Wageningen Universiteit, concludeert over de 41 procent die zich nog geen mening kan vormen: 'Diversiteit is natuurlijk een lastig begrip in de praktijk. Het is een modewoord, iedereen gebruikt het te pas en te oppas. Het lijkt wel het toverwoord om alle problemen van ziekten en plagen te voorkomen. De werkelijkheid is weerbarstiger. Iedereen heeft een ander begrip van diversiteit. Voor de een is een laan met eenzelfde soort bomen met andere begroeiing in de nabijheid een voorbeeld van diversiteit (dit geldt bv voor een akkerbouwer die gewend is aan een hectare van hetzelfde gewas), voor de ander is een laan met dezelfde boomsoort/ cultivar een monocultuur, dit hoor je veel bij boomverzorgers. Het gebrek aan een goede definitie of begripsbepaling van wat diversiteit precies inhoudt in de bomenwereld is denk ik debet aan het hoge percentage 'geen idee'. Kortom, het zou interessant zijn om dit eens verder te verkennen. Wat wordt bedoeld met diversiteit in de praktijk, wat zijn richtlijnen? En ik denk dat er met het aanplanten van diversiteit nog bijna geen ervaring is. Het zal nog knap lastig worden om de vermindering van plaag- en ziektedruk onder praktijkomstandigheden te gaan aantonen. Een mooi onderwerp om dit in een Landelijk Kennis Netwerk Bomen op te pakken: samenwerking, afstemming en analyse van alle data.'

Stuur of twitter dit artikel door!
Scan of ga naar:
www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5003

Metasequoia glyptostroboides in Boskoop. Ook in de winter kan diversiteit een verrassend beeld opleveren.

Wat is uw functie?

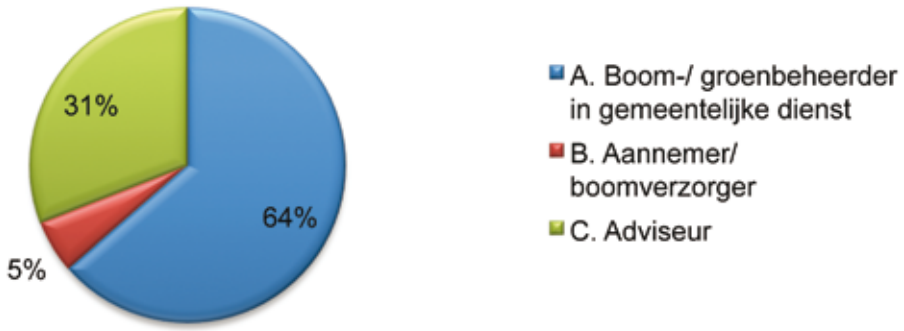

Past u al extra diversiteit toe?

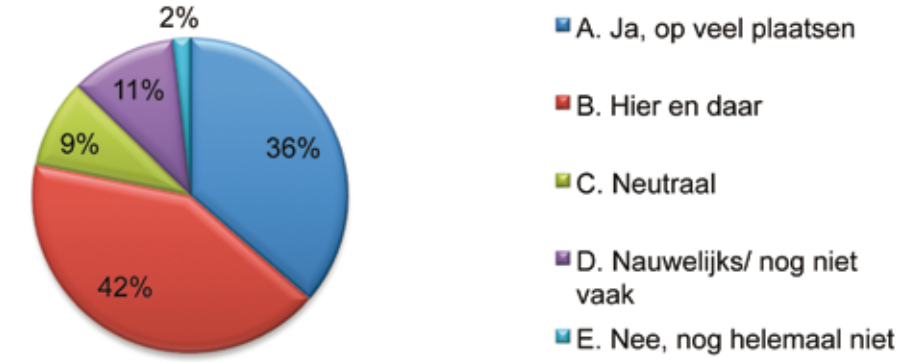

Wat bepaalt of u extra diversiteit toepast (meerdere antwoorden mogelijk)?

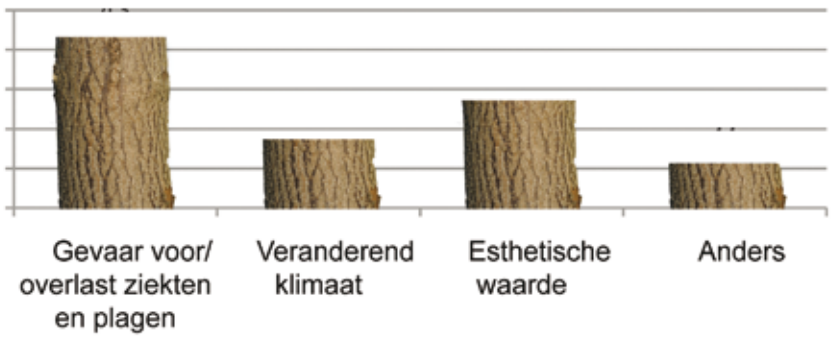

Stelling: De landschapsontwerper vindt diversiteit niks en kiest voor strak en uniform.

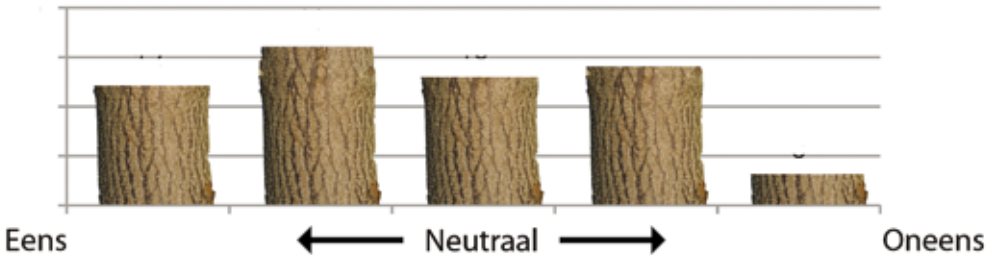

Stelling: De landschapsontwerper heeft niet genoeg sortimentskennis voor diversiteit.

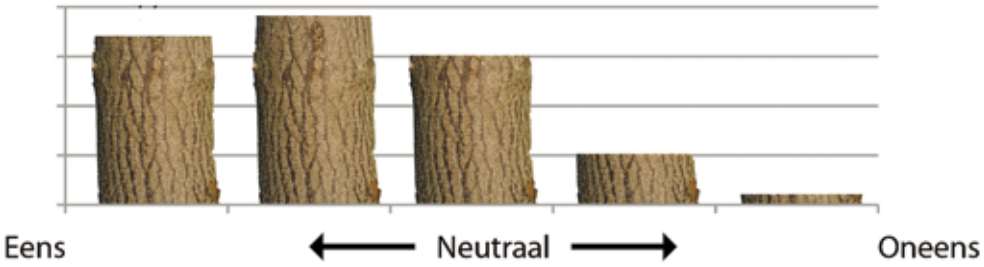

Stelling: Diversiteit zorgt voor problemen met beheer: uniform beheer is simpeler

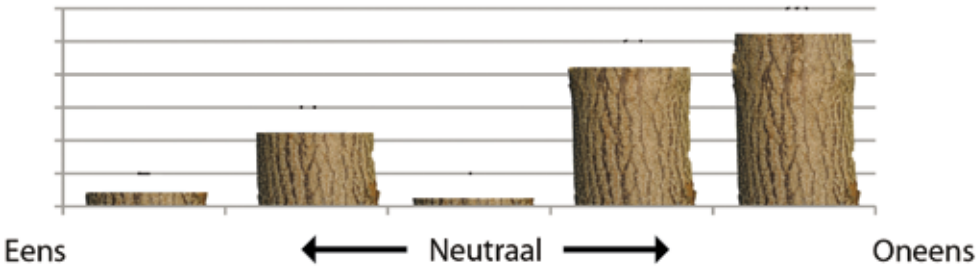

Stelling: Technische (snoei)kennis bij boombeheerders en boomverzorgers is niet goed genoeg voor diversiteit

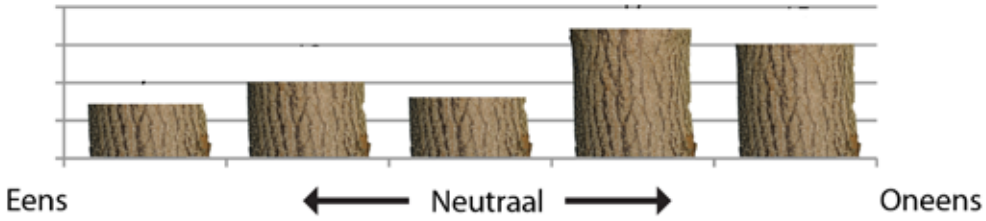

Stelling: De tijdgeest van modernisme en grootschaligheid domineert nog binnen de gemeente

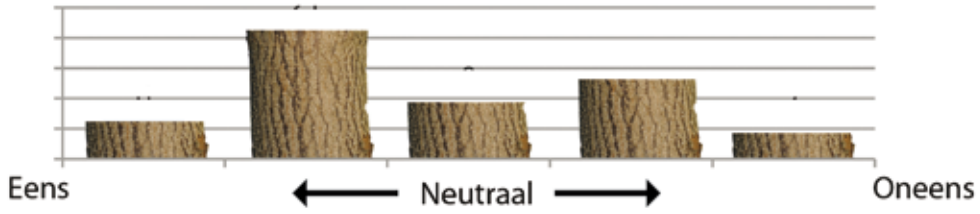

Stelling: Het groenonderwijs besteedt niet genoeg aandacht aan diversiteit

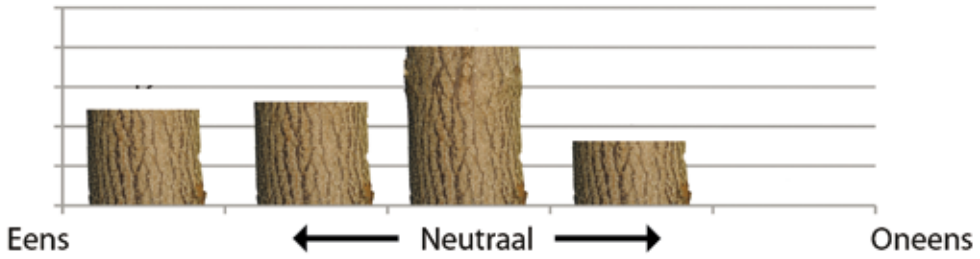

Stelling: De voorlichting bij de kweker over diversiteit is niet goed genoeg

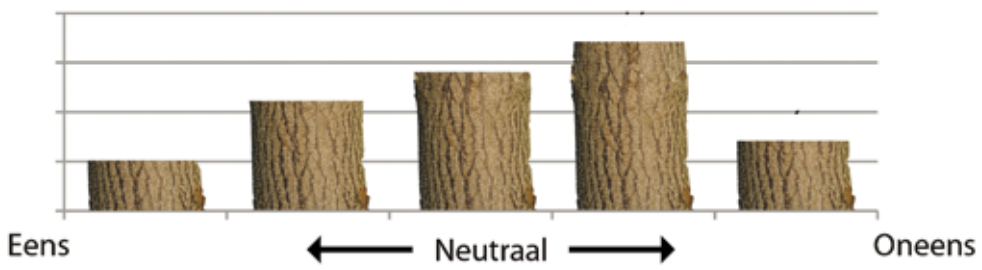

Hoe varieert u in een laan?

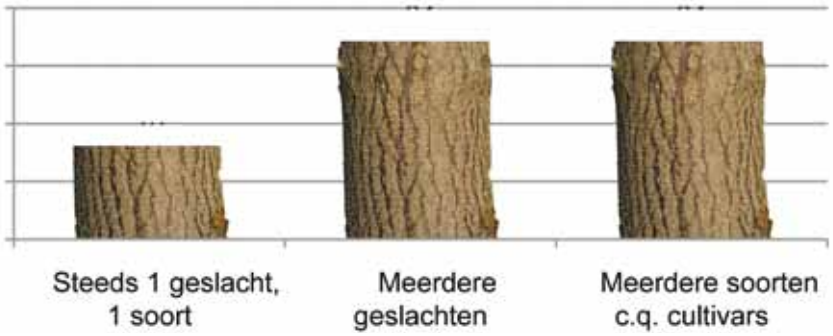

Stelling: Het aanbod bij de kweker is niet afwisselend genoeg

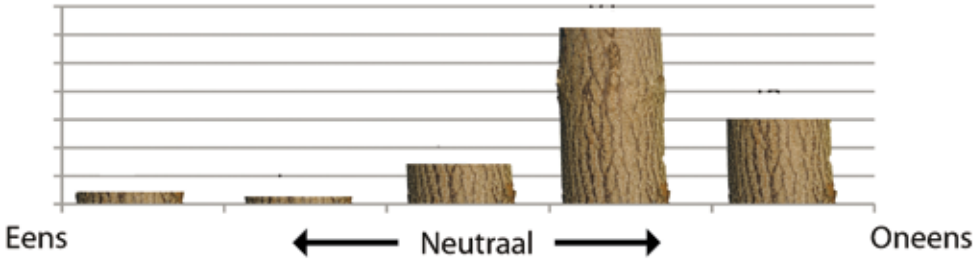

14. Waar maakt u gebruik van in de keuze van nieuwe geslachten en soorten (meerdere antwoorden mogelijk)?

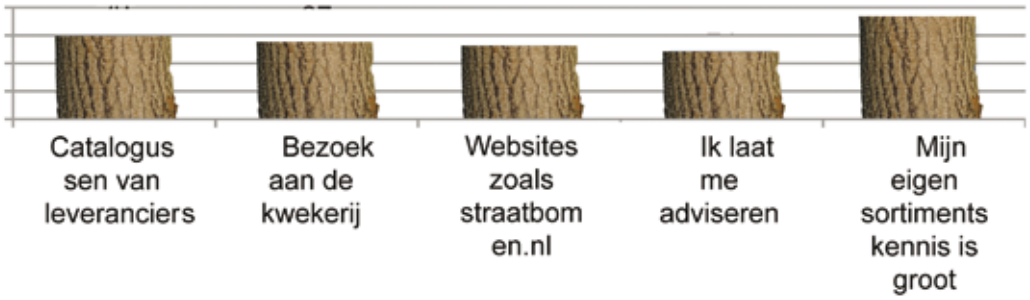
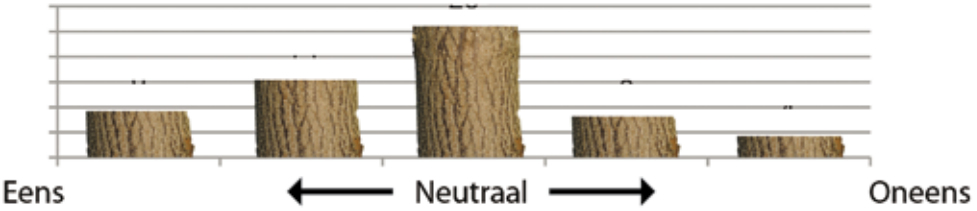
Stelling: Ik heb het idee dat de probleemdruk ziekten en plagen minder wordt sinds ik divers toepas